

تألیف مشترک کتاب توسط اساتید و مهندسان مجرب

ویرایش اول، فروردین ماه ۱۳۹۵

یکی از معضلات جامعه کنونی، گردآوری به اسم تصنیف است؛ بگونه‌ای که افرادی با سابقه مفید چند ساله، اقدام به جمع‌آوری مطالب و نشر کتاب می‌کنند که خود در آن، دستاورد علمی و/یا فناوری ندارند. اینگونه تألیف کتاب در جامعه علمی نه تنها فضیلتی تلقی نمی‌شود، بلکه امتیاز منفی نیز به حساب می‌آید. ازدیاد این نوع تألیفات، سبب سردرگمی خوانندگان در جستجوی منبع مناسب و اتلاف وقت و منابع خواهد شد. اگرچه لغت «تألیف» به معنای گردآوری است؛ اما عرفاً در جامعه بمعنای نگارش بکار می‌رود. البته امروزه به منظور تمایز بعضاً از لغت تصنیف استفاده می‌شود. کسی که کتابی را تصنیف می‌کند، بخشی از آن کتاب باید مربوط به تجربیات و دستاوردهای علمی و فناوری آن فرد باشد یا این که سالها موضوعی را تدریس کرده باشد و با طراحی مسائل و ذکر مثالهای آموزنده، با بیان خود کتب آموزشی تصنیف نماید. به عبارت دیگر، با مشاهده سئوالات، برداشتهای اشتباه دانشجویان و کج فهمی‌ها در آن حوزه، با بیان خود و طراحی مسائل و مثالها بتواند مفاهیم را تبیین و سوءفهم‌ها را مرتفع سازد. در این خصوص، تشریح مفاهیم فیزیکی روابط ریاضی بسیار حائز اهمیت است. در ادامه این نوشتار، لغت «تألیف» به همان معنای عرفی آن (تصنیف) بکار رفته است.

گسترش تألیف مشترک کتاب توسط اساتید دانشگاه و مهندسان مجرب صنعت به ویژه کارشناسان باتجربه واحدهای تحقیق و توسعه (R&D) می‌تواند منابع ارزشمندی در اختیار علاقمندان قرار دهد. در این تعامل، سئوالات متعددی بین مؤلفین مطرح شده که سبب پربارتر شدن کتاب می‌شود. در ادامه، به مزیت‌های این همکاری مشترک اشاره می‌شود. لازم به ذکر است که مطالب مطرح شده در این نوشتار، در حوزه فنی و مهندسی است.

- تألیف مشترک می‌تواند کتابی را در دسترس علاقمندان قرار دهد که هم از لحاظ علمی بتواند جایگاه خود را داشته باشد و هم از لحاظ فناوری/کاربردی. کتب تألیفی اساتید بیشتر به مباحث تئوری می‌پردازد و کتب تألیفی مهندسان در حوزه فناوری و کاربردهای آن در صنعت است. با انتشار کتب مذکور، منابع ارزشمندی در دسترس فارغ‌التحصیلان برای ورود به صنعت قرار می‌گیرد و به تبع آن، فارغ‌التحصیلانی را نیز که صنعت جذب می‌کند، آشنایی بیشتری با آن صنعت دارند.
- این همکاری مشترک می‌تواند سبب تألیف کتبی شود که هم بتواند به عنوان کتب درسی مدنظر قرار گیرد و هم آموزش آن کاربردی‌تر باشد. بعلاوه، انتشار اینگونه کتب دامنه وسیعتری از مخاطبان را در بر می‌گیرد.
- اساتید دانشگاه با استانداردهای تألیف کتاب آشنایی بیشتری دارند؛ لذا همکاری مشترک سبب بهبود کار خواهد شد.
- چاپ این نوع کتاب به نوعی مستندسازی تجربیات در صنعت و مراکز تحقیق و توسعه و در دسترس عموم قرار دادن آن است.
- کارشناسان مجرب دسترسی به گزارشات فنی داشته و در زمینه استانداردها، پتنتها (Patents)، آخرین دستاوردهای فناوری و نکات فنی تجربیات ارزشمندی دارند. از طرف دیگر، اساتید دانشگاه آشنایی بیشتر با کتب علمی، مقالات و آخرین دستاوردهای علمی دارند. تشریح علمی مثالهای عملی، دسته‌بندی و ذکر مشخصات مندرج در کاتالوگها، بیان معایب، مزایا و کاربردهای هر یک و همچنین ذکر چالشهایی که در عمل با آن مواجه بوده‌اند و طریقه حل آن و در نهایت، سیر تکامل آن محصول، بسیار ارزشمند خواهد بود.
- حل مثالهای عملی با ارجاع و آموزش استفاده از استانداردها و هندبوکهای تخصصی از اهمیت خاصی برخوردار است.
- شایان ذکر است که نحوه مدلسازی و نتایج شبیه‌سازی محصول و درج نمونه‌هایی از کد شبیه‌سازی در کتاب که حاصل همکاری مشترک خواهد بود، بسیار آموزنده است. همچنین، تشریح فرآیندهای تستهای عملکردی محصول و آموزش در جهت نحوه طراحی تست، بطور نمونه، طراحی تستهای عملکردی شامل استاتیکی، دینامیکی و تست شبیه‌سازی شرایط محیطی محصول، ارزش قابل ملاحظه‌ای دارد.
- این همکاری سبب آشنایی و ورود اساتید به صنعت و همکاری مشترک، افزایش توان علمی کارشناسان واحدهای تحقیق و توسعه و آشنایی بیشتر اساتید با موضوعات عملی و چالشهای آنها می‌شود و به نوعی سبب ارتباط صنعت و دانشگاه می‌شود. بعلاوه، منجر به تعریف پایان‌نامه‌های کاربردی برای دانشجویان برای استفاده آن واحد تحقیق و توسعه خواهد شد.

سید حمید جلالی نائینی - قاسم حیدری نژاد